

Reactie op internetconsultatie Wetsvoorstel bevoegdheden schoolonderwijs jonge en oudere kind
Marieke Jansma, senior beleidsmedewerker onderwijs AOb, 26 januari 2021

Vraag 1. Hoe beziet u het voorstel voor nieuwe bevoegdheden, mogelijk ook met het oog op arbeidsmarktperspectief? En moeten bekwaamheidseisen hierop aangepast worden? Zo ja, hoe?
Naast inhoudelijke en procesmatige bezwaren, hebben we ook bezwaren tegen de rechtvaardiging van dit wetsvoorstel

Rechtvaardiging wetsvoorstel

De inhoud van het voorstel wordt gerechtvaardigd vanuit het oogpunt van 'aantrekkelijkheid van de opleiding' en het lerarentekort. Wij zijn van mening dat kwaliteit van onderwijs te allen tijden het uitgangspunt moet zijn in de discussie over en wijzigingen in het bevoegdhedenstelsel. Er zitten grote risico's aan om dit vraagstuk vanuit het oogpunt van het lerarentekort aan te vliegen. Bij de parlementaire behandeling van de wet BIO destijds heeft de onderwijsarbeidsmarkt destijds een grote rol gespeeld in de bevoegdheden discussie (zie *'Het bevoegdhedenstelsel in de onderwijswetgeving: één leraar bevoegd, allemaal bekwaam?'* van F. Brekelmans en M. van Es uit de *NVOR symposiumbundel 2019*). Dit is wat ons betreft een ongewenst uitgangspunt. Vanuit kwaliteit van onderwijs is niet te rechtvaardigen dat er een systeem komt waarin brede bevoegdheden bestaan naast smallere bevoegdheden. Welke van beide biedt de meeste garanties op kwalitatief goed onderwijs? Waarom zou je de andere optie dan in stand houden?

Proces

De timing van het wetsvoorstel en het proces ernaartoe zijn opvallend en ongewenst. Vlak voordat de commissie Onderwijsbevoegdheden met een eerste tussenadvies zou komen, is de internet consultatie gestart. Hiermee wordt het proces van de commissie Onderwijsbevoegdheden doorkruist. Feit dat het beoogde tussenadvies nog niet is gepubliceerd, duidt erop dat het voor deze commissie een moeilijk proces is waarbinnen moeilijk tot consensus te komen is. Er spelen tegenstrijdige belangen tussen de verschillende partijen. Ook uit het grote onderzoek onder leraren, *Leraren over het bevoegdhedenstelsel* (sept. 2020), waarnaar verwezen wordt, blijkt hoe ingewikkeld het vraagstuk ligt. Enerzijds geven leraren aan grote voordelen te zien in meer specialisatie in bevoegdheden voor het jonge en oudere kind, anderzijds hechten diezelfde leraren grote waarde aan de brede inzetbaarheid voor het po zoals die nu bestaat. Dit is een dilemma waar we vanuit de AOb verder onderzoek naar willen doen, maar waar we op dit moment nog geen duidelijke stellingname in kunnen nemen. Omdat specialisatie en brede inzetbaarheid tegenstrijdige richtingen zijn. Het in de toelichting van het voorstel genoemde 'draagvlak onder leraren' dient daarom ook genuanceerd te worden.

Wat verder opvalt is dat dit wetsvoorstel in de voorbereiding niet is afgestemd met de beroepsgroep die wettelijk gezien gaat over de bekwaamheidseisen en bekwaamheidsgebieden. Sterker nog, in de voorbereiding is de minister wél in overleg getreden met andere partijen: De minister heeft 'na goed overleg met de Vereniging Hogescholen, pabo's en PO-Raad' pilots met specialisatie op de pabo's mogelijk gemaakt. Waar het de koninklijke weg is dat de beroepsgroep bekwaamheidsgebieden en – eisen opstelt, de minister dit accordeert, en de opleidingen dit uitvoeren, is in dit geval de tegengestelde route gevolgd en is de beroepsgroep zodoende buitenspel gezet.

Inhoudelijk

Het voorstel houdt een breuk in met het huidige systeem: in het huidige systeem is het onderwijsveld onderverdeeld in 3 bekwaamheidsgebieden die in principe niet met elkaar overlappen. Voorliggend voorstel betekent een systeem waarin voor het po brede en smalle bevoegdheden naast elkaar komen te bestaan. Bovendien wordt gesteld dat voor de nieuwe, smallere onderwijsbevoegdheden 'aanvullende of andere bekwaamheidseisen mogelijk wenselijk zijn'. Dit betekent dat er verschillende eisen kunnen worden gesteld voor het lesgeven aan dezelfde doelgroepen. Geredeneerd vanuit de

kwaliteit van onderwijs is niet uit te leggen dat beide systemen naast elkaar kunnen bestaan met mogelijk verschillende eisen. Dit betekent dat een kleuter straks ofwel les krijgt van een leerkracht die specifiek opgeleid is om les te geven aan het jonge kind ofwel les krijgt van een leerkracht die breed is opgeleid om les te geven in groep 1 t/m 8. Ditzelfde geldt voor het oudere kind dat ófwel les krijgt van iemand die gespecialiseerd is in het oudere kind, ofwel van een breder opgeleide leerkracht. De school bepaalt of een klas les krijgt van een brede of gespecialiseerde leerkracht én de school bepaalt welk type leerkracht ze aannemen. De ene school zal daarin meer te kiezen hebben dan de andere school, waardoor de kansenongelijkheid tussen scholen toeneemt. Bovendien bestaat het risico dat schoolbesturen kiezen voor breed opgeleide en daarmee breed inzetbare leerkrachten waardoor de baankansen van gespecialiseerde leerkrachten sterk afnemen.

De zinsnede 'Het afnemend veld zal er in de bezetting rekening mee moeten houden dat de specifiek opgeleide leraren in beginsel minder bekwaam zullen zijn voor de leeftijdsgroep waar hun opleiding niet op was gericht.' suggereert dat scholen leerkrachten zullen gaan inzetten voor de klassen waar ze niet toe opgeleid zijn en dat ze dus onbevoegd zullen gaan lesgeven. Onbevoegd lesgeven zou niet getolereerd mogen worden, en al helemaal niet oogluikend toegestaan.

Verder is op dit moment nog niet duidelijk waar de grens tussen het jonge en het oude kind zou komen te liggen, omdat de hoger onderwijsinstellingen dit nog op basis van de huidige experimenten moeten bepalen. Het is daarom nog niet duidelijk waar we in deze ronde precies onze mening over kunnen geven: wel of het idee van de splitsing, maar niet over de precieze invulling hiervan.

Vraag 2. Welke leeftijdsgrens (of jaarlaag-grens) zou u hanteren voor het jonge en het oudere kind – en waarom? Of op welke manier zou u dit willen bepalen?

Uit de online sessie die we hebben gehouden over het kleuteronderwijs in het kader van de bevoegdheidendiscussie werd door de deelnemers (allen leerkrachten kleuteronderwijs) gesteld dat het jonge kind het kind tot (en met) 7 jaar betreft en het oudere kind vanaf 7 jaar. De scheidslijn is niet heel straks omdat dit per kind anders kan liggen en de ontwikkeling van het kind geleidelijk overgaat van spelend leren naar (vermogen tot) formeel leren.

Vraag 3. Vindt u het nodig om de toelatingseisen voor de pabo aan te passen aan de nieuwe bevoegdheden? Zo ja, hoe zou u deze willen vormgeven?

Zoals in het voorstel staat dient de hbo-instroomeis als minimum gehanteerd te blijven.

Vraag 4. Heeft u nog aandachtspunten bij het moment van inwerkingtreding van wetgeving per studiejaar 2022-2023?

De eerste pilots met nieuwe opleidingen voor lesgeven aan jonge of oudere kinderen zijn gestart in studiejaar 2020-2021. Zoals in de toelichting wordt gesteld, zal het een aantal jaar in beslag nemen voordat de effecten van en doeltreffendheid van het wetsvoorstel kunnen worden ingeschat. Dit, samen met de doorkruising van het proces van de commissie Onderwijsbevoegdheden en de argumenten die alleen redeneren vanuit lerarentekort en niet vanuit kwaliteit van onderwijs, geeft de haast van het wetsvoorstel weer. We pleiten voor een zorgvuldig proces waarin de beroepsgroep de rol krijgt die ze wettelijk gezien hebben. Zij dienen in de lead te zijn.